

הוכן ע"י כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

בכורות דף נו.

הלקוח בזמנים דלהלן האם פטור ממעשר בהמה?

בראווה למזבח	מחוסר זמן ¹	בעודו עובר	
פטור	חייב ²	חייב	לר' אלעזר - לרבנן
פטור	פטור ³	חייב	ברייתא - ר"ש ב"י

בכורות דף נו:

עובר⁴ הניתן באתנן באופנים דלהלן נכנס לדיר להתעשר⁵, אכן מה דינו להקרב לגבי מזבח?
[תוד"ה זונה].

ישראלית שאינה ערוה ⁸ שקיבלה אתנן	זונה ישראלית ערוה ⁷ שקיבלה אתנן	נתנו באתנן לכותית ⁶ וחזר ולקחו ממנה	
אפי' קרב דאינו אתנן	אפי' קרב דאינו אתנן	מתעשר ואינו קרב	לאביי
אפי' קרב דאינו אתנן	מתעשר ואינו קרב	מתעשר ואינו קרב	לרבא

האחין השותפים, במקרים דלהלן האם חייבים בקלבון ובמעשר בהמה?

לענין קלבון	לענין מעשר בהמה	
פטורים מהקלבון	חייבים במעשר בהמה	כשלא חלקו את הירושה - תפוסת הבית ⁹
חייבים בקלבון	פטורים ממעשר בהמה	כשחלקו את הירושה - ושוב השתתפו ¹

¹ פי', שקנה בהמה קודם יום השמיני.

² ר' אלעזר ביאר שהמיעוט לעובר הוא מדכתיב "כן תעשה לשורך" שבשעת עשייה מיעט הכתוב, דהיינו בשעה שהוא ראוי להתעשר, ולפי' כשהוא מחוסר זמן שאינו ראוי להתעשר, אין בו פטור של לוקח, ולאחר זמן יהיה חייב לעשרו.

³ כך הביא ר' שמעון בן אליקים ברייתא/משנה שהלקוח חל על מחוסר זמן, וענה לו ר' אלעזר שזו ברייתא ואינה עיקר, ואת"ל שהיא משנה היא כר' שמעון בן יהודה, דתניא ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש מחוסר זמן נכנס לדיר להתעשר, והרי הוא כבכור מה בכור קדוש לפני זמנו מרחם אמו, וקרב אחר זמנו - דהיינו אחר יום השמיני, כך במעשר בהמה.

⁴ הנידון דוקא על עובר, כי על בהמה פטור ממ"נ או מדין ניתן במתנה - באתנן או מדין לקוח (אם חזר הבעל או אחר ולקחו ממנה).

⁵ והדין הוא שאם יצא אחד מהכשרים שאינו אתנן, יקרב למזבח, ואם יצא האתנן בעצמו, כשיש לו דין אתנן (וכדלהלן) אינו קרב ע"ג המזבח אלא יאכל במומו לבעלים.

⁶ מתוך דברי הברייתא שהעמידה בנתנו לה וחזר ולקחו הימנה, ולא העמידה את הנידון על הזונה בעצמה שקיבלה את האתנן, ש"מ שלא מדובר בזונה ישראלית אלא בכותית שאינה מפרישה מעשר בהמה, ולכך כל הנידון שייך רק לגביו אם חזר הוא או אחר ולקח ממנה.

⁷ ע' בתוס' שבה נחלקו אביי ורבא בתמורה, דאביי ס"ל דזונה ישראלית לא הוי אתנן כלל, והיא בעצמה חייבת לעשר אותו כשקיבלה אותו בתור עובר ויקרב לגבי המזבח. ורבא חולק וסובר דאחד זונה כותית ואחד זונה ישראלית אתננה אסור, והיינו שאסורה עליו באיסור כרת או איסור לאו או שפחה.

⁸ כגון פנויה, ואפילו היה כהן אתננה מותר, וכן אשתו נדה אתננה מותר אע"פ שהיא ערוה.

⁹ אף שבכל שותפות פטורים ממעשר בהמה, מ"מ כאן לא חשיב שותפות, אלא המשך הבעלות האחידה של האבא, ולכן חייבים במעשר בהמה. ואם הם נותנים סלע לשני אחים כדי שיעלה לשניהם שתי מחציות השקל - פטורים מהקלבון, דכיון שהנכסים עדיין ב"תפוסת הבית" נחשב כאילו אביהם נותן בשבילם שבאופן זה היה פטור מלתת קלבון.

הוכן ע"י כולל עיון הדף

2

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

בכורות דף נו:

באופנים דלהלן, מה דין האחים היורשים בקלבון ובמעשר בהמה?

חלקו בבהמה	לא חלקו בבהמה	
בקלבון: חייבים במעשר בהמה: פטורים ²	חייבים	חלקו בכספים
פטורים	בקלבון: פטורים במעשר בהמה: חייבים	לא חלקו בכספים

האחים שחלקו באופנים דלהלן, וחזרו והשתתפו האם פטורים ממעשר בהמה כדין שותפים?

חלקו בגדיים ובתיישים - שכל אחד לקח משניהם	חלקו גדיים כנגד תיישים - דזה לקח גדיים וזה תיישים בשומא	
חייבים ⁴	פטורים ³	לרב ענן
פטורים ⁵	פטורים	לרב נחמן

חלקו גדיים כנגד גדיים באופנים דלהלן, וחזרו והשתתפו האם פטורים ממעשר בהמה?

כשחלקו תשעה כנגד תשעה	כשחלקו תשעה כנגד עשרה ⁶	
חייבים ⁷	פטורים	לר' אלעזר
פטורים	פטורים	לר' יוחנן

¹ דכיון שחלקו את הירושה - אף שחזרו והשתתפו הם כשני זרים שהשתתפו בנכסים הפטורים ממעשר בהמה דכתיב (שמות יג: יב) "אשר יהיה לך" ודרשין שרק בהמות שהם "שלך" לבד בלא שותפות חייבות במעשר בהמה. ולענין קלבון הם חייבים, כיון שאינם כאבא שנתן בשביל שני בניו, אלא כשני שותפים שנתנו בשביל עצמם שלא נפטרים מהקלבון.

² ומבואר בגמ', שבמקרה הזה החידוש, שאע"ג שגילו בדעתם שדעתם לחלק, והו"א שיתחייבו גם בקלבון קמ"ל שלא.

³ דבכה"ג ליכא למימר זה חלקו המגיע ממיתת אביהם, דודאי בשעת מיתה זכה זה בחצי הגדיים ובחצי התיישים וזה בחצי הגדיים והתיישים, וכשחזרו ונשתתפו הוא קנין שזה קונה מזה. ולכך והולדות שישנם בשעת חלוקה פטורין ממעשר בהמה - משום לקוח, ואותן העתידים לבא אחר החלוקה - פטורין משום שותפות.

⁴ דאמרינן ברירה וזה חלקו המגיע לו משעה ראשונה ממיתת האב, ושם ירושה עליו, וכשחוזרים ומשתתפים חוזרת תפיסת הבית כבראשונה, ואינם שותפים וכן ולדות שישנן בשעת חלוקה אינם נפטרים משום לקוח, ולא העתידים משום שותפות.

⁵ דכיון דאין ברירה לא אמרינן דזה חלקו המגיע לו משעה ראשונה ובתחילה יש להם דין לקוחות ואח"כ דין שותפין ולכן הם פטורים.

⁶ שלא היו שוים בערכם, ותשעה שלקח האחד שוים כנגד העשרה שלקח האחר. וה"ה אם לקחו תשעה גדיים כנגד תשעה תיישים, שג"כ דבר זה צריך שומא.

⁷ ס"ל כרב ענן דיש ברירה ואמרינן זה חלקו המגיע לו, אולם מוסיף ר' אלעזר תנאי על רב ענן שבעינן שיחלקו אותו מספר כנגד אותו מספר, אבל אם היו חלקם שוים יותר והוצרכו לחלוק תשעה כנגד עשרה, בזה הדין שכיון שצריך שומא ליכא למימר ברירה.